

A nemzetiségi helységnevek hivatalos használata Magyarországon

Sasi Attila

DOI: <https://doi.org/10.30921/GK.71.2019.4.4>

Absztrakt: Magyarországon egy 2007-es kormányrendelet rendelkezik a nemzetiségi nyelvű hivatalos földrajzi nevek megállapításáról és nyilvántartásáról. A kormányrendelet megjelenése óta azonban államigazgatási szinten ezeknek a neveknek a megállapítása és nyilvántartása még nem történt meg. Az elmúlt évszázadokban természetes gyakorlat volt Magyarországon az idegen nyelvű helységnevek feltüntetése a térképeken, helységnévtárakban. Nemzetiségi nyelvű helységnévtáblák 1979 óta vannak kihelyezve. A nemzetiségi helységnévtáblákra kiírt nevek nem hivatalosak, csak tájékoztató információt jelentenek. A Központi Statisztikai Hivatal 1995 óta a hivatalos helységnévtárban külön táblázatban közli ezeket a neveket, ma ez az egyetlen állami szintű hivatalos forrás a nemzetiségi helységnevekről. Magyarországon a központi nyilvántartás készül a kihelyezett nemzetiségi helységnévtáblák alapján, nem pedig egy központilag összeállított helységnévlista alapján kerülnek ki a táblák, mint más közép-európai országokban. A nemzetiségi helységnevek bár a hivatalos magyar helységnévtárban jelennek meg, mégsem tekinthetők hivatalosan megállapított nemzetiségi helységneveknek. A magyarországi nemzetiségi nyelvű hivatalos helységnevek megállapítása csak egy gondos, tudományos munkafolyamat révén lehetséges. A Lechner Tudásközpontnál kezelt Földrajzinév-tár adatbázisa minden hozzáférhető forrás alapján ki lett egészítve a nemzetiségi helységnevekkel. Ezeket a neveket anyanyelvi, nemzetiségi, nyelvészeti szakértőkkel ellenőriztetni kell, hogy a helyi használatnak legmegfelelőbb, nyelvileg leghelyesebb, történetileg leghitelesebb névalak kerüljön kiválasztásra.

Abstract: In Hungary the establishment and registration of official geographical names in the minority languages, are stated in a Government Edict in 2007. However, since the publication of the edict, these names have not been determined and registered by the state department yet. In past centuries it has been a common practice in Hungary to indicate the place names in foreign languages on maps and gazetteers. There have been placed minority road signs since 1979. The place name signs in minority languages are not considered to be official place names, they only provide information. The Hungarian Central Statistical Office is in charge of publishing these names in the official Gazetteer since 1995, that is the only existing official list of the minority place names. In Hungary the central register is made on the basis of the allocated minority town signs, not the town signs are allocated based on an official minority place name list, as it is in practice in other Central European countries. Although these names appear in the official Gazetteer of Hungary, they are not considered to be officially established minority place names. The establishing of the official geographical names in minority language in Hungary is possible only through a careful, scientific workflow. The database of the Gazetteer of the geographical names in Hungary by the Lechner Knowledge Center has been supplemented with the minority place names based on all available sources. These names need to be controlled by minority, linguistic experts, in order to select the most appropriate name based on local use, linguistic correctness and historical legitimacy in case of more allonyms.

Kulcsszavak: nemzetiség, helységnév, helységnévtábla, helységnévtár, földrajzi név

Keywords: minority, place name, town sign, gazetteer, geographical name

Kormányrendelet

Magyarországon a 2007. évi 303. számú kormányrendelet rendelkezik a magyarországi hivatalos földrajzi nevek, ezen belül a nemzetiségi nyelvű hivatalos földrajzi nevek megállapításáról és nyilvántartásáról (korm.-rendelet 2007). A rendelet szerint a megállapított hivatalos magyar és nemzetiségi nyelvű földrajzi neveket a földmérési és térinformatikai államigazgatási szervezetnek kell a Földrajzinév-tárban nyilvántartani. A kormányrendelet megjelenése óta azonban államigazgatási szinten a nemzetiségi nyelvű földrajzi nevek megállapítása és nyilvántartása még nem történt meg.

Magyarországgal ellentétben a szomszédos országok az elmúlt évtizedekben helységnévjegyzékekben tették közzé a helységnévtáblán megjeleníthető kisebbségi helységneveket, és központi, tartományi kormányhatározatok, rendeletek szabályozták azok használatát. A kisebbségi nyelvű helységnévtáblákra feltüntetett nevek azonban Szlovénia kivételével nem tekinthetők hivatalos helységnévnek, hanem csak tájékoztató jellegű megjelölésnek. Használatuk általában a kisebbségnek a település összlakosságán belüli számarányához kötött: Horvátországban 33,33% (Lábadi 2003, Andócsi 2012), Romániában és Szlovákiában 20% (Monit. oficial

2001, Zákon 1994, Nariad. vlády 1999), Szerbiában 15% (MNT 2012), Ukrajnában 10% (Beregszászi-Csernicsk – Ferenc 2014), Ausztriában a rendeletben közzétett helységnevek használhatók (Bundesgesetzblatt 2000), Szlovéniában pedig nincs a kisebbség számarányához kötve a nemzetiségi helységnévhasználat (Uradni list 1991). Távolabbi példaként érdemes megemlíteni Finnországot, ahol egy törvényhatósági területet akkor nyilvánítanak kétnyelvűvé (ami bizonyára a kisebbségi helységnévhasználatot is lehetővé teszi), ha a nemzeti kisebbség aránya eléri a 8%-ot, vagy létszámuk a háromezer főt (Andrássy 2012).

Helységnevek és mikrotoponímia

A földrajzi neveken belül fontos különbséget tenni a helység és helység-résznevek illetve a kisebb földrészletek, vízrajzi elemek nevei (mikrotoponímia) között.

A nemzetiségi helységnevek többnyire ismertek, a hivatalos helységnévtár is közli a helységnévtáblán feltüntetett változatokat (KSH 2019). Ezen túl széles körben használják azokat a nemzetiségi médiában, honlapokon, irodalomban, tudományos munkákban. Az egyes településekről szóló internetes szócikkekben általánosnak mondható, hogy megemlítik a nemzetiségi névalakokat is. Számos turisztikai térképen is feltüntetik a nemzetiségi helységneveket. A nemzetiségek szervezetei, szakértői is számos nemzetiségi névjegyzéket állítottak már össze, térképeket jelentettek meg, az adott nemzetiség helységneveivel. (Cartographia

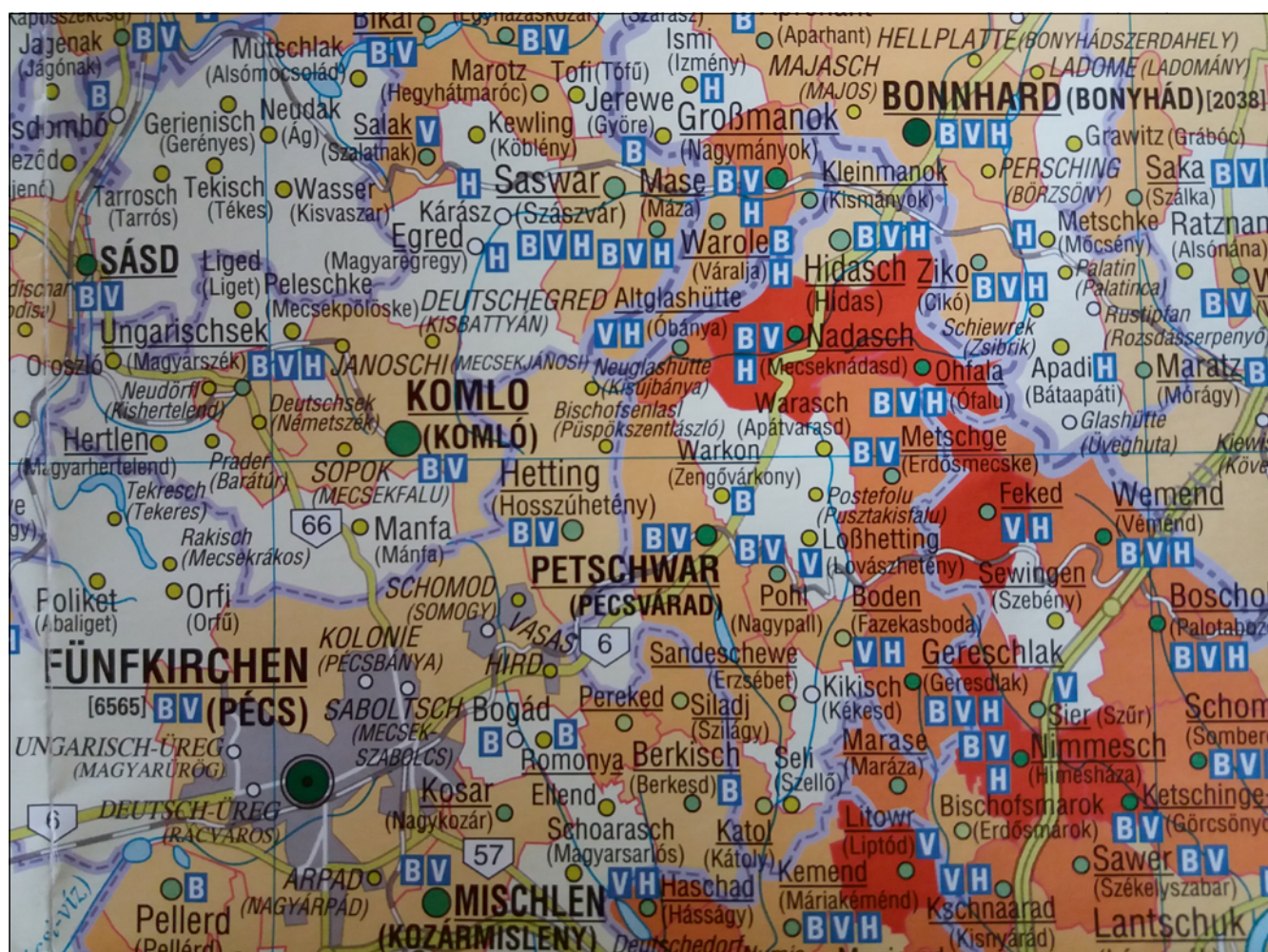
2015, Davidov 1990, Gyivicsán 1996, Gyivicsán–Krupa 1997, Hambuch 1992, Karagić–Mokuter 1986, Kozar-Mukić 1984, Mandić 2005, Petrusán–Martyin–Kozma 1999, Regényi–Scherer 1980, Sasi 2014, Weidlein 1980). Az egyes nemzetiségek anyanyelvű kiadványaiban, térképeken úgyszintén sok esetben használják a magyarországi nemzetiségi neveket, ugyanígy a google.com különböző nyelvi változatú térképein is. Mivel a Google-térképek gyakorlata a helységneveket illetően az egynyelvűség, ezért ezeken a térképeken a nemzetiségi helységnevek a települések egyetlen elnevezéseként jelennek meg. Ezáltal és a nemzetiségi helységnevek körében uralkodó rendezetlenségek miatt, sajnos sok esetben téves, bizonytalan hitelű elnevezések terjednek el a köztudatban.

A nemzetiségi nyelvű mikrotoponímiai névanyagot különböző helytörténeti munkákban, földrajzinév-gyűjtési

kötetekben (Balogh–Ördög 1985, Hajdú 1982, Pesti 1982, Végh–Ördög–Papp 1981), régi kataszteri és katonai térképeken (Mapire 2019) vagy egyes újabb kiadású településtérképeken lehet megtalálni. Országos szinten pedig már több évtizede folyik a nemzetiségi nyelvű névanyagra is kiterjedő mikrotoponímiai névgyűjtési terepi munka a magyar Földmérési és Távérzékelési Intézetnél és jogutódjainál.

Történeti áttekintés

A múltban, évszázadokon keresztül természetes gyakorlat volt Magyarországon az idegen nyelvű helységnevek, helynevek feltüntetése a térképeken és helységnévtárakban. Kezdetben ez csak a latin és német névváltozatok használatát jelentette, mivel Magyarországon 1844-ig a latin volt a hivatalos államnyelv és a Habsburg fennhatóság miatt pedig a német is a közigazgatás nyelve volt. A 18. század

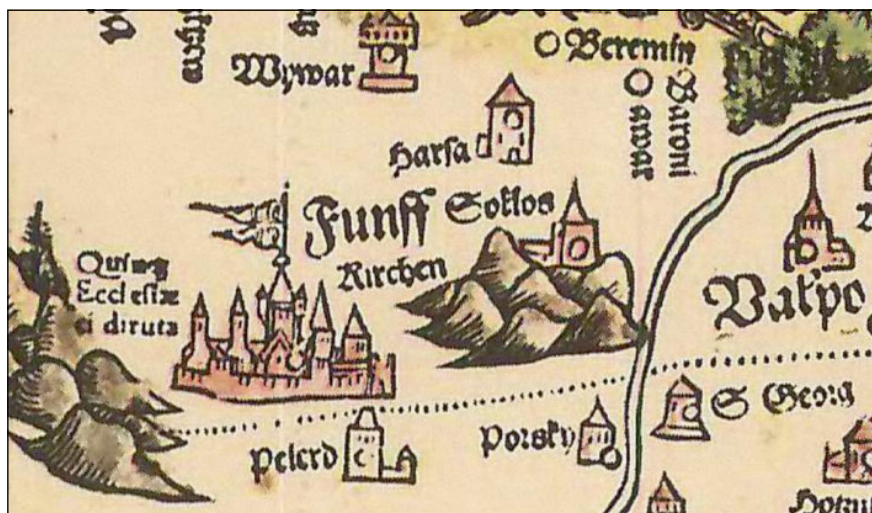
1. ábra. Részlet A magyarországi németek térképe 3. kiadásából

végétől azonban már az egyéb (szláv és román) helységneveket is használták, ami már valódi kisebbségi helységneves használatnak tekinthető.

Már az első önálló Magyarország-térképen (Lázár 1528) találkozunk többnyelvű helységnevmegírásokkal, pl. német/latin (Pécs: Funff Kirchen/Quinqz Ecclesiae, Esztergom: Gran/Strigoni, Székesfehérvár: Alba Regalis/Stuell Weißburg), vagy magyar/német (Magyaróvár: Owar/Altenburg, Kolozsvár: Coloswar/Clausenburg).

Zsámboki János 1566-ban Bécsben kiadta Honterus 1532-ben készült művének, az első Erdély-térképnek újrametszett másolatát (Zsámboki Erdély 1566). A térkép hátoldalán pedig elhelyezett egy rövid ismertetőt Erdélyről Brodarics István és Antonio Bonfini tollából. Ez egy olasz nyelvű könyv 109. oldala, amelynek az alján található egy magyar, német, latin három nyelvű helynévtár. A magyarországi térképtörténetben ez tekinthető az első helynévtárnak, amely mindjárt egyben többnyelvű is. A lista 60 földrajzi nevet tartalmaz: Erdély nevén (Erdel/Sibenburgen/Dacia ripensis/Pannodacia/Trans. vel Vtrasiluania) kívül 46 helységnevet, pl. Marosvásárhely (Zekluasarhel/Neumarkh), Kolozsvár (Kolosuar/

2. ábra. Pécs környéke Lázár deák térképén

Clausenburg/Claudiopolis) vagy Nagybánya (Nagbanya/Newsteetl/Riunli domin), 10 folyónevet, pl. Maros (Maros/Merisch/Marysus fl.) vagy Körös (Keureuz/Die Kraysz/Chrysus fl.) és 3 tájnevet, mint pl. a Barcaság (Barczasagh/VVurtzland/Burcia).

Mivel a helynévtár eredendően egy könyv részlete, ezért a nevei viszonylag függetlenek a térkép névanyagától. A térképen jóval több, 302 megnevezett földrajzi hely van, s a helynévtár 60 földrajzi helyéből csak 47 található meg a térképen is. Tehát mindössze 16%-os az átfedés. Nyelvileg is nagy a különbség,

hiszen amíg a helynévtár alapvetően magyar nyelvű, kiegészítve német és latin névváltozatokkal, addig a térképen legnagyobbbrészt csak németül vannak feltüntetve a földrajzi helyek. Fontos megjegyezni, hogy Zsámboki még ugyanebben az évben kiadta Lázár deák térképének átdolgozott másolatát is (Zsámboki Magyarország 1566). Ezen a térképen is, a jobb alsó szélén egy oszlopba rendezve elhelyezték a három nyelvű névmutatót. Ez ugyanaz a 60 név kisebb helyesírási változtatásokkal. Természetszerűleg a Magyarország-térkép még kevesebb nevet tartalmaz

<p><i>Alcuni vocabuli di voce differente, che pero significano l'istesso, di Transilvania, Vngari, Tedeschi, & Latini, notati dal Sambuco.</i></p>		
Erdel, Sibenburgen, Dacia ripensis, Pannodacia, Trans. vel Vtrasiluania.	Holdvilagh, Schatn.	Ioffi, Val. Dobrá.
Nagbanya, Nevysteel, Riunli domin.	Apafalu, Apisdorff.	Vizakna, Salzburg.
Rudbanya, Rodna.	Moneta, Donnesmarkt.	Barczafagh, VVurtzland, Burcia.
Besterce, Nofn, Bristritia.	Branizka, Bernsdorff.	Vaskapu, Eysuthor, Pilz Geticz veteribus.
Bonczyda, Bonisprukh.	Baijon, Bonisdorff.	Veurostorn, Ratertuern.
Kolofuar, Clausenburg, Claudiopolis.	Ekemezeu, Proisdorff.	Zakadat, Zaka.
Offenbanya, Offingburg.	Zelindes, Stoltzeburg.	Feketertho, Nigra palus.
Aprukh, Schlatt.	Naghczur, Groscheyn.	Tolmacz, Talmisch.
Samosfalu, Mikldorff.	Rihonfalua, Reicherdorff. Requiescit.	Aran, Auratus fl.
Buza, Bufaten.	Bratso, Cronstatt, Corona vel Stephanopolis.	Zamos, Samisch, Saffiosus fl.
Vorofmarth, Rosperg.	Varhel, Zarmu.	Keureuz, Die Kraysz, Chrysus fl.
Demeterfalua, Metersdorff.	Segefuar, Schesburg.	Feyer } keureus, { vreis } kreyz.
Teuuisch, Duenen.	Zashalom, Hunderbuhl, Centum colles.	Fekethe } keureus, { schvartz }
Balasfalua, Blasndorff.	Zarkan, Schirkingen.	Sebes keureus, die schnell kraysz fl.
Gulafeyruar, VVeyßburg, Alba Iulia, Sermidacia.	Keuhalom, Keps.	Maros, Merisch, Marysus fl.
Zekluasarhel, Neumarkh.	Kykelwar, Kikelpurg.	Olt, Die Alth, Aluata, Aluttus fl.
Kizekemezeu, Ibiisdorff.	Veczal, Venecia, Vlpia, Traiana.	Strel, Istig, Sargetia, vel potius Strigetia fl.
Felseupold, Oberpald.	Kerestien mezeu, Arv, Insula Christ.	Ompay, die Omp. fl.
Abfopold, Niderpald.	Muschna, Meichen.	Haczagh, vel Hathlaag, vallu Sarmisfa vbi fuit ciuitas Sarmisgethusa, &c.
Zazzebes, Milenbach, Zabeus.	Kakastalu, Hendorff.	
	Recze, Raczid.	

3. ábra. A három nyelvű helynévtár Zsámboki János Erdély térképének hátoldalán

a névtár neveiből, minden bizonnyal egyszerűen csak helykitöltés gyanánt került a térkép mellé.

Az első helységnévtár, amely Magyarország valamennyi települését és azok legfontosabb adatait összeírta, az az 1773-ban elkészült Lexicon universorum Regni Hungariae locorum populosorum (Lexicon 1773). Ebben a helységek latin, magyar és német elnevezései mellett már közlik a szláv és román névalakokat is. Ez a gyakorlat a XX. század kezdetéig meg is maradt a helységnévtárakban, térképi névmutatókban.

Az 1898. évi IV. törvénycikk (Törvény 1898) kimondja, hogy Magyarországon minden községnek csak egy hivatalos neve lehet. Az államigazgatás szempontjából ez fontos intézkedés volt, de sajnos együtt járt a helységek egyéb névváltozatainak, így a nemzetiségi neveknek a hivatalos megszüntetésével. A történelmi Magyarországon az 1902. évi helységnévtár volt az utolsó, amely még tartalmazott nemzetiségi helységneveket. Ezt követően a II. világháború időszakát leszámítva, a Magyar Köztársaság 1995-ben kiadott hivatalos helységnévtárában jelentek meg újból a nemzetiségi helységnevek (KSH 1995).

Nemzetiségi helységnévtáblák

Magyarországon a nemzetiségi helységnévtáblák kihelyezését az 1970-es években a nemzetiségi szövetségek, az érintett községek tanácsai, a megyei hivatalos szervek és az országos Földrajzinév-bizottság közötti többszöri egyeztetés előzte meg (Kult. Min. 1978). Ennek eredményeképpen 1979-ben mintegy 180 településen helyeztek ki nemzetiségi nyelvű helységnévtáblákat. Ezeknek a száma napjainkra több mint 300-ra nőtt, és országsszerte kilenc nyelven (német, szlovák, horvát, szerb, román, szlovén, bolgár, görög és ruszin) láthatók nemzetiségi helységnevek a helységnévtáblákon.

A kezdeti gyakorlattal ellentétben jelenleg a nemzetiségi helységnévtáblák kihelyezéséhez nem szükséges semmilyen központi engedély vagy egyeztetés, a nemzetiségi névalak megállapításához semmilyen szakmai

4. ábra. Nemzetiségi nyelvű helységnévtáblák Magyarországon a 2010-es években

vélemény. Az adott nemzetiségnek semmilyen részarányt nem kell elérnie a helység lakosságán belül. Teljes egészében az adott helység önkormányzatának a hatáskörébe tartozik az ügy, csak a tábla kihelyezéséhez kell engedélyt kérni a közutat felügyelő állami szervtől. A nemzetiségi helységnévtáblákat időnként le is cserélik, ha az először kihelyezett táblán nem az ott élők által használt névalak volt. A baranyai Véménden (Wemend) kezdetben a szomszéd német faluban használt német nevet (Weimend) írták ki, mert annak a falunak a hivatala intézte az ügyet. A Csepel-szigeti Szigetújfalun pedig a magyar név német tükörfordítását írták ki (Inselneudorf), mert a nyelvjárási alakot (Ujfluch) nevetségesnek gondolták. Ma pedig mind a kettő tábla ki van helyezve.

Néha egészen csekély számú, akár 5%-ot vagy 10 főt sem meghaladó nemzetiségi népesség esetén is ki van helyezve nemzetiségi helységnévtábla, mint például Vekerden (román neve Veherd) 3 román (2,4%), vagy Kercseligetén (német neve Gerstleck) 6 német (1,5%) lakos esetén. Más esetekben pedig jelentős, vagy éppen többségi nemzetiségi lakosság esetén sincs nemzetiségi helységnévtábla, mint például a nógrádi Csőváron (szlovák neve Čúvár), amelyik az egyetlen abszolút szlovák többségű falu (320 fő,

5. ábra. Szigetújfalu helységnévtáblája 2018-ban

51%) Magyarországon a 2011-es népszámlálási adatok szerint (KSH 2014). Ugyanígy a 70%-ban német (147 fő) lakosságú Keszőhidegkút nemzetiségi neve (Hiewrkut vagy Hirekut) sincs kiírva. A legnagyobb magyarországi nemzeti kisebbség (316 ezer fő, becsült létszámuk 500-800 ezer fő), a román nyelven (sem romani, sem beás nyelven) egyáltalán nincsenek nemzetiségi helységnévtáblák. Mindezek miatt a nemzetiségi helységnévtáblák által megjelenített nyelvi tájkép nem a valós nemzetiségi viszonyokat tükrözi.

Sokszor a települések közigazgatásában is megjelenik a nemzetiségi név, akár olyan esetben is, amikor nemzetiségi helységnévtábla nincs. Ilyen eset fordul elő a Pest megyei Csobánkán, ahol helységnévtáblán nem, de az iskolán három nyelven is olvashatók a település nemzetiségi nevei (németül Tschobanka, szerbül Чобанац, szlovákul Čobánka). Megjegyzendő, hogy

a német név helyesebben Tschowanka. De olyan is előfordulhat, hogy más alakban van a közintézményi táblán és másként a helységnévtáblán, mint pl. a baranyai Felsőszentmártonban, amelynek horvát neve a helységnévtáblán Martinci, az iskolán Martince. Olykor csak a helység határában lévő üdvözlőtáblán vagy a településen belüli információs táblán olvashatók a nemzetiségi helységnevek, mint például Bakonygyirőten (németül Gyrolth) vagy Bakonyánán (németül Nannau).

A nemzetiségi helységnevek mellett nemzetiségi utcanéveket is láthatunk, ezeknek a használata még kevésbé szabályozott, nyilvántartás sincs róluk. Az utcanévtáblákon néha egészen példátlanul a magyar név mellett a nemzetiségi nevet irodalmi és nyelvjárási formában is feltüntetik, ahogy ez Pilisvörösváron (németül Werischwar) látható, mint például a Csobánkai utca/Tschowankaer Straße/Tschuwanga Schtroosn vagy a Szent Erzsébet utca/Sandauer Straße/Sandama Schtroosn tábláin (Müller 2013). Az előbbi példák annyiban is különlegesek, hogy a szomszédos települések helyi német elnevezése is megjelenik az utcanévekben (Csobánka/Tschowanka, Pilisszántó/Sandau).

Magyarország helységnévtára

A Központi Statisztikai Hivatal 1995 óta a hivatalos helységnévtárban külön táblázatban közli a nemzetiségi nevet a helységnévtáblán feltüntető helységek jegyzékét (KSH 1995, 2019). Ma ez az egyetlen állami szintű hivatalos forrás a nemzetiségi helységnevekről. A helyzet tehát pont fordított, mint más közép-európai országokban. Magyarországon a központi nyilvántartás készül a kihelyezett nemzetiségi helységnévtáblák alapján, nem pedig egy központilag összeállított helységnévlista alapján kerülnek ki a táblák.

Ez a lista az egyes települések hivatali adatközlésén alapul, a település jegyzője hitelesíti. A Központi Statisztikai Hivatal az ily módon beérkezett adatokat közli, azokat nem áll módjában ellenőrizni. Ebből kifolyólag sajnos a jegyzék nem tartalmazza

A HELYSÉGEK – HELYSÉGNÉVTÁBLÁRA KIÍRT – NEMZETISÉGI NEVEINEK LISTÁJA	
Agendorf (Ágfalva)	Ahlaß (Olasz)
Alkár (Mátraszentimre)	Almasch (Bácsalmás)
Andovci (Orfalu)	Apateu (Körösszegapáti)
Ata (Áta)	Atscha (Vértesacska)
Bácin (Bátya)	Bätania (Battonya)
Bawarz (Babarc)	Bedeu (Bedő)
Békésska Čaba (Békéscsaba)	Berkina (Berkenye)
Bikić (Bácsbokod)	Bizonja (Bezenye)
Bogdan (Dunabogdány)	Bohl (Bóly)
Bootsch (Pócsa)	Boschok (Palotabozsok)
Burjad (Borjád)	Cenadul Unguresc (Magyarcsanád)
Chitighaz (Kétegyháza)	Čikerija (Csikéria)
Deutschhütten (Németbánya)	Deutschpilsen (Nagybörzsöny)
Dewrenten (Döbrönte)	Dolné Peťany (Alsópetény)
Donaudorf (Dunafalva)	Dušnok (Dusnok)

6. ábra. Nemzetiségi helységnevek a KSH helységnévtárában

az összes helységnévtáblára kiírt nemzetiségi helységnevet. A több mint 300 nemzetiségi helységnévtáblából 261 van a listában. Például Csömör határában mind a szlovák (Čemer), mind a német (Tschemer) neve ki van írva, de a helységnévtár ezeket nem közli. Másrészt többször nem abban a formában adja meg a nemzetiségi neveket, ahogy azok valóban ki vannak írva a helységnévtáblán (pl. Battonya, román neve a helységnévtárban Bätania, a helységnévtáblán helyesen Bätania). Az is előfordul, hogy a helységnévtári listában szerepel egy helység nemzetiségi névvel, de a valóságban nincs kitéve nemzetiségi helységnévtábla (pl. Szigetcsép, német neve: Tschip, szerb neve: Чип). Ha a helységnévtáblákon feltüntetett nemzetiségi név nyelvi, nyelvtanilag nem helyes, akkor azt többnyire a helységnévtár is ugyanúgy közli, de arra is van példa, hogy mind a helységnévtár, mind a helységnévtábla helytelen formát ad meg (Farkasgyepű, német neve helyesen: Wirtshäusl, a helységnévtárban Wirtshäuzl, a helységnévtáblán Wirtshäuzl). A helységnévtár nem tartalmazza a helységrészek helységnévtáblán kiírt nemzetiségi neveit, mert a hivatali adatgyűjtés nem terjed ki a helységrészekre. Ugyanakkor mintegy húsz nemzetiségi lakosságú falu van, ami jogilag egy közei város része, de van saját nemzetiségi helységnévtáblája is, mint például a Tatához tartozó Agostyán (németül Augustin), az Esztergomhoz tartozó Pilisszentlélek (szlovákul Huť, a helységnévtáblán hibásan Hute) vagy a Szentgotthárdhoz tartozó Rábatótfalu (szlovénül Slovenska Ves) esetében.

Mivel a nemzetiségi helységnevek hivatalos megállapítása még nem történt meg, Magyarországon továbbra is csak egy hivatalos nevük van a településeknek. A nemzetiségi helységnévtáblákra kiírt nevek nem hivatalosak. Így elmondható, hogy a nemzetiségi helységnevek bár a magyar Központi Statisztikai Hivatal által közölt hivatalos helységnévtárban jelennek meg, mégsem tekinthetők hivatalosan megállapított nemzetiségi helységneveknek.

Földrajzinév-tár

A magyarországi nemzetiségi nyelvű hivatalos helységnevek megállapítása még egy elvégzendő feladat. Ennek első lépéseként a Földmérési és Távérzékelési Intézet jogutódjánál kezelt Földrajzinév-tár adatbázisa a fellelhető források alapján ki lett egészítve a nemzetiségi helységnevekkel. A hivatalos helységnévtárral szemben, amely 242 helység 261 nemzetiségi nevét közli 8 nyelven, a Földrajzinév-tár adatbázisa 1298 helység és 569 helységrész 3425 nemzetiségi nevét tartalmazza 12 nyelven. A nevek legnagyobb része német, horvát és szlovák. Nagyobb számban vannak még roma, szerb, román, szlovén és ruszin helységnevek, lengyel, görög és bolgár nevekből csak néhány fordul elő. A törvényileg elismert 13 magyarországi nemzetiség közül ukrán és örmény nyelven nincsenek nemzetiségi helységnevek, illetve roma nevek két nyelven (romani és beás) is vannak.

A Földrajzinév-tár adatbázisa a földrajzi nevek adatállományára vonatkozó 2014-es INSPIRE-ajánlás szerint

Azonosító	Név	Nemzetiségi_név1	Ny	Státus	Forrás	Nemzetiségi_név2	Ny	Státus
4064	Beremend	Behrend	ger	25	406	Bermend	ger	84
80055	Buda	Ofen	ger	84	443	Budín	slo	84
19487	Budapest	Budapešť	slo	84	506	Budimpešta	hrv	84
49864	Vác	Waitzen	ger	111	408	Vacov	slo	111
20628	Hódmezővásárhely	Vášárheľ	slo	111	426	Vašrelj	hrv	131
34205	Gyöngyös	Dinďeš	slo	111	426	Đunduš	hrv	131
22235	Adony	Adam	ger	84	406	Џунтаран	srp	108
1821	Kecskemét	Kečkemit	hrv	131	400	Kečkemet	hrv	131
6165	Majs	Maisch	ger	25	406	Majša	hrv	131
7131	Pécsvárad	Petschwar	ger	25	406	Pečvar	hrv	131
4767	Erdősmecke	Metschge	ger	25	407	Ratzmetschke	ger	84
4988	Cselegörcsöny	Ketschinge	ger	84	407	Garčin	hrv	131
4723	Egyházaskozár	Kosart	ger	84	19	Ratzkosar	ger	84
49571	Tököl	Tukulja	hrv	25	401	Tekele	ger	108

a nemzetiségi neveket jellegük szerint négy csoportban különíti el:

1. „hivatalos” (official)
2. „szabványosított” (standardised),
3. történelmi (historical),
4. egyéb (other).

Az elnevezések nem teljesen fedik a tartalmat, hiszen Magyarországon a nemzetiségi helységnevek szabványosítása és hivatalossá tétele még nem történt meg. A „hivatalos” nevek alatt egyelőre a helységnévtáblán kiírt nevek értendők, beleértve a KSH hivatalos helységnévtárában közölt nemzetiségi neveket. A „szabványosított” nevek alatt a helységnévtáblákra nem kiírt, de a nemzetiségek által ismert és használt nemzetiségi nevek értendők nemzeti jellegű települések esetén. A történelmi nevek alatt a nem jellemzően nemzetiségi települések nemzetiségi nevei értendők, amelyeket az adott nemzetiség ismer és használ. Az egyéb kategóriába az országosan nem ismert, csak a helyi közösségben használt, a szomszédos településekre vonatkozó nemzetiségi helységnevek kerültek.

Eredetük alapján beszélhetünk történelmi, nyelvjárási és mesterséges nemzetiségi helységnevekről. Ez a felosztás nem felel meg az adatbázisban használt jelleg szerinti megkülönböztetésnek, hiszen egy történelmi eredetű név élő nemzetiségi névhasználat alapján lehet akár „hivatalos” vagy „szabványosított” is, vagy a nyelvjárási eredetű nevek jellegük szerint a „hivatalos”, „szabványosított” vagy az egyéb

csoportba is sorolhatók. A nemzetiségi helységnevek jellemzésére viszont ez a hármas felosztás megfelelőbb.

A történelmi névalakok akár több évszázados írott formával is rendelkeznek, a múltban szerepeltek térképeken, helységnévtárakban. Ezek többnyire a magyar névtől eltérő eredetűek és az ilyen településeknek csak egy része valóban nemzetiségi jellegű. Ilyen nevek például a nagyobb városok német nevei, mint Pécs/Fünfkirchen, Buda/Ofen, Esztergom/Gran, Eger/Erlau vagy a nyugat-magyarországi német helységnevek, mint például Hegykő/Heiligenstein, Kiszsidány/Roggendorf. A magyar lakosságú Hegykő történelmi eredetű német neve történelmi jelleget kapott a Földrajzinév-tárban, de a német lakosságú Kiszsidány történelmi eredetű német neve viszont az ún. hivatalos jelleget kapta. Fontos megjegyezni, hogy a történelmi források olykor több különböző névalakot is megadnak egy településhez: pl. Csörötnék/Schreitling, Schröding, Schrietling, Schriedling.

A magyarországi nemzetiségi településnevek többsége eredetére nézve a nyelvjárási névalakok csoportjába sorolható. Túlnyomóan ezek a nemzetiségek által most vagy a közelmúltban lakott települések élő, használt nemzetiségi nevei. Írott alakjuk a közelmúltig nem létezett, a helységnévtárak, térképek nem tartalmazták őket. A XX. század második felében

kezdték el terjedni egyes nemzetiségi kiadványokban. Legkorábban Pesty Frigyes 1864–65-ben összeállított kérdőíves névgyűjteményében fordultak elő ilyen típusú nevek, például Budaörs német neve Wudaers formában, Tököl rác neve Tukulya formában vagy Pilisszentkereszt szlovák neve Mlinki formában (Pesty 1984). A közelmúlt kiadványai közül többek között a megyei földrajzinév-gyűjtési kötetek szolgálnak kiváló forrásul ezekhez a nevekhez, főként a Baranya és Tolna megyei kötetekben vannak tudományos alapossggal összegyűjtve a nemzetiségi helynevek (Pesti 1982, Végh-Ördög-Papp 1981). A nyelvjárási névalakok többnyire a jelenlegi (pl. Bonyhád/Bonnhard, Pilsszántó/Santov, Tököl/Tukulja) vagy korábbi magyar helységneveknek (pl. Máriahalom/Kirwall, 1936-ig a hivatalos magyar neve Kirva) a kisebbségi nyelv kiejtéséhez igazított hangtani változatai, vagy esetleg a népi etimológia alapján „értelmesített” változata (pl. Isztimér/Ißzimmer). De a nemzetiségi névalak természetesen lehet egy korábbi más nemzetiségi névalaknak is a változata, mint például Diósd német neve (Orasch), ami az eredeti magyarból fordított egykori rác név átvétele (dió horvátul orah). A nyelvjárási névalakok továbbá sok esetben a magyar névnek a kisebbségi nyelv helyesírásával leírt változatai (pl. Vecsés/Wetschesch, Mohács/Mohatsch/Mohač), amelyek néha írásképekben is teljesen

Fo	Nemzetiségi_név3	Ny	Stá	For	Nemzetiségi_név4	Ny	Stá	Fo
19	Bréminá	rud	8 4	472	Бреме	srp	10 3	418
506	Budim	hrv	8 4	501	Будим	srp	8 1	505
401	Budapesta	rum	8 4	512	Будимпешта	srp	8 1	505
426	Vacija	hrv	13 1	400	Вац	srp	10 3	416
400	Vašarelj	hrv	13 1	400	Вашархель	srp	11 1	416
400	Ћенћеш	srp	11 1	416	Дендеш	rue	8 1	433
418	Адоњ	srp	10 8	418	Дунаадоњ	srp	10 3	508
400	Kečkemerac	hrv	13 1	400	Кечкемет	srp	8 1	505
400	Majiš	hrv	13 1	400	Мајш	srp	10 3	418
400	Pečvaradin	hrv	13 1	19	Печвар	srp	10 3	416
406	Мечка	srp	10 8	418	Рацмечка	srp	10 3	416
400	Gerčin	hrv	13 1	400	Српски Гарчин	srp	10 3	416
406	Рацкозар	srp	11 1	416	Српски Козар	srp	11 1	416
443	Teckel	ger	6	406	Тукуља	srp	6 1	505

7. ábra. Részlet a Földrajzinév-tár adatbázisából

azonosak a magyar helységnévvel (pl. Narda/Narda). A névalakok tekintetében sokszor nagy a bizonytalanság a különböző adatgyűjtőknek és adatközlőknek köszönhetően. Jól példázák ezt Almamellék falu német névváltozatai: Homelik, Homeli, Homelk, Homeling, Momelik.

A nyelvjárási neveknek egy sajátos fajtája az, amikor egy nemzetiségi település lakói a saját nyelvükön elnevezik a környező, más nemzetiségek által lakott helységeket, amely nevek az ott lakók körében teljesen ismeretlenek.

Ezek a nevek az adatbázis egyéb kategóriájába kerültek. Már Pesty Frigyes is kifejezetten rákérdezett az ilyen jellegű nevekre, kérdőívén a 2. kérdés így hangzott (Pesty 1984): „A községnek, városnak hányféle neve él most; melyik neve bír csak helybeli elterjedéssel, melyik ismeretes országszerte. – Sajátos jelenség, hogy a magyar és román falvak a körülfekvő szász falvak által Erdélyben német elnevezést nyernek, mely elnevezésről az illető magyar és román falvak lakosainak sejtelmük sincs, mely név különben is csak kis elterjedéssel bír. Viszont sok szász és román falu magyar névvel is bír; miről az illető szász és román falvaknak tudomásuk nincs. Ily viszonyok az ország minden részeiben foroghatnak fenn, hol több ajkú a lakosság, azért felemlítendő.” Ez a névtípus főleg a horvát nevek körében nagyszámú, köszönhetően annak, hogy a Živko Mandić magyarországi horvát kutató által összeállított horvát helységnévgyűjteményben szereplő 1300 magyarországi horvát helységnév közül mintegy 1000 név ebbe a kategóriába sorolható (Mandić 2005). Ezek a nevek az internetes oldalakon is megjelennek, s némileg zavart is keltenek. Jó példa erre, hogy egy internetes szócikkben az egykor teljesen német lakosságú Budaörs német neve (Wudersch) mellett 3 horvát névváltozat is (Jerša, Erša, Vundeš) szerepel. Ez így mindenképp félrevezető, mert itt nem volt horvát lakosság, a horvát neveket távolabbi horvát lakosságú településeken

(Tökölön, Érden, Ercsiben és Csepelen) jegyezték fel (Mandić 2005).

A roma helységnevek is alapvetően a nyelvjárási nemzetiségi nevek közé sorolhatók. Közülük mintegy kilencven van az adatbázisban, de ez közel sem tekinthető teljesnek. A roma földrajzi nevek gyűjtése, kutatása folyamatban van, egyes szakmunkákban lehet néhány példát találni, mind a romani mind a beás nevekre (Arató 2013, Kemény 2000, Orsós 2003). Minden bizonnyal több száz roma helységnév van Magyarországon, hiszen közel 1200 településen működik roma nemzetiségi önkormányzat, a 2011-es népszámlálási adatok szerint pedig 31 roma többségű település van és további 226 helységben haladja meg a részarányuk a 20%-ot. Egyedül a legnagyobb arányban (98,6%, 1140 fő) romák által lakott magyarországi településen, a baranyai Alsószentmártonban látható roma (beás) helységnév közintézményi feliratként kiírva Sínmarta de Jos alakban, de beás kiejtés és helyesírás szerint Szimártă dă Zsosz lenne a helyes (Arató 2013).

Külön csoportba kell sorolni a mesterségesen alkotott nemzetiségi neveket, amelyek hacsak nincsenek helységnévtáblán feltüntetve, nem kerültek bele az adatbázisba. Főként a német nevek között fordulnak elő ilyen típusú nevek, amelyeket a következő példák szemléltetnek. A Veszprém megyei Hárskút község 1956-ban jött létre a Szentgálhoz tartozó Hárságypuszta és

8. ábra. Tököl négy nyelvű helységnévtáblája

a Lókúthoz tartozó Gyertyánkút külterületekből. Mindkét külterületnek van német nyelvjárási neve: Hárságypuszta/Haschad, Gyertyánkút/Jitjankut. A magyar név (Hárskút) hivatalos névadás eredménye, amit lefordítottak németre (Lindenbrunn), s ma ez van kiírva a nemzetiségi helységnévtáblán a nyelvjárási Haschad-Jitjankut helyett. Lókút község nyelvjárási német neve a magyarból való (Lokut), de a helységnévtáblán a helyiek által nem használt tükörfordítás olvasható (Rossbrunn). Baja város nyelvjárási német neve Baje, de mégis a mesterséges Frankenstadt az elterjedtebb, pedig ez a névalak egy középkori latin Franca Villa névalak fordításával és rossz beazonosításával jött létre, mert Franca Villa egy Bajától délre fekvő mai szerbiai település Манђелос/Nagolaszi latin neve volt. Egy másik példa a Maisbrünn alak, ami Mezőberény nevének előzmények nélküli tudatos germanizációja. Helyi nyelvjárási formája Berin, s a nemzetiségi helységnévtáblán is így van. Hódmezővásárhely esetében az írott médiában gyakran feltűnik a Neumarkt an der Theiß névalak, holott a városnak hagyományosan nincs is német neve. Ezek a nevek sajnos az internetes térképi oldalakon is sokszor előfordulnak, és így széles körben terjednek.

Az adatbázis a nemzetiségi elnevezéseken kívül természetesen még tovább bővíthető más idegen nyelvű helységnévváltozatokkal is. A nagyobb városoknak több más nyelven is van saját elnevezése (pl. Pécs csehül Pětikostelí, litvánul Pėčas, Győr olaszul Giavarino, Székesfehérvár csehül Stoličň Bělehrad). Nagyon gazdag a latin elnevezések köre, ahol fontos elkülöníteni a római kori latin neveket és a középkori latinságban használt elnevezéseket, hiszen ezek eltérnek egymástól (pl. Győr a római kori latin nevén Arrabona, a középkori latinságban Jaurinum). Sajátságos réteget képeznek a török elnevezések, amelyek néha mai nemzetiségi helységnevekben élnek tovább. Például Érd török neve Hamzsabég/Hamzabeg volt, ezt vették át a török kor után betelepült nemzetiségek, így lett a német neve Hanselbek, a horvát neve pedig Andzabeg. Adony török neve az eredetileg lélekmentő (ma úszómester) jelentésű Cankurtaran volt, ebből keletkezett a horvát neve,

ami Džankutaran. A magyarországi zsidóság nem számít nemzeti kisebbségnek. De a körükben korábban általánosan használt jiddis nyelven is jelentős számú helységnévváltozat létezik, amelyet a magyarországi zsidók külföldön élő leszármazottai a mai napig is használnak, illetve a különböző célú zsidó település-nyilvántartások internetes oldalai ezeket feltüntetik (pl. Kerestir/Bodrogkeresztúr, Kleynvardeyn/Kisvárdá, Kalev/Nagykálló).

A legtöbb idegen névváltozata minden bizonnyal Pécs városának van. A nemzetiségi nyelveken összesen 20, de ha még hozzá számítjuk a nem nemzetiségi idegen nyelvű névváltozatokat is, akkor 32! A névalakok egy része a magyar Pécs névnek egy változata, más része pedig Pécs középkori latin nevének („öt templom”) a tükörfordítása. Pécs elnevezései az elismert nemzeti- és nyelveken:

- Fünfkirchen *(német, irodalmi)*
- Fünfkirige, Fünfkiriche, Fenfkiricha *(német, helyi nyelvjárás)*
- Finkkirch *(német, villányi nyelvjárás)*
- Pečuh *(horvát, irodalmi)*
- Pečuj *(horvát, nagyhajmási nyelvjárás)*
- Pečuv *(horvát, hercegszántói nyelvjárás)*
- Peču *(horvát, kökényi nyelvjárás)*
- Petocriqua *(horvát, szentpéterfai nyelvjárás)*
- Печуј *(szerb)*
- Pisu *(roma, beás)*
- Pechuy, Pecho, Pech *(roma, romani)*
- Пейч *(ruszin)*
- Pätikostolie *(szlovák)*
- Pecz *(lengyel, mai)*
- Pięciokościół *(lengyel, régies)*
- Peci *(román)*

Pécs elnevezései egyéb idegen nyelveken:

- Pětikostelí *(cseh)*
- Pėča *(lett)*
- Pėčas *(litván)*
- Pečuy, Peç *(török)*
- Cinquechiese *(olasz, régies)*
- Cinq-Églises *(francia, régies)*
- Vyf Kerken *(flamand, régies)*
- Quinque Basilicae, Quinque Ecclesiae *(latin, középkori)*
- Sopianae *(latin, ókori)*
- Fetsh *(עפיש, jiddis)*

Következtetések, feladatok

A Földrajzinév-tár adatbázisába felvett nagyszámú nemzetiségi helységnév egy jóval nagyobb névhalmazt jelent, mint ami a hivatalosként elfogadható nemzetiségi helységnevek köre. Ezért véleményem szerint feltétlenül szükséges előbb azon települések körének a meghatározása, ahol megállapítható hivatalos nemzetiségi helységnév. A történelmi és a szomszéd településekre vonatkozó nemzetiségi helységnevek elkülönítése mellett minél több tényezőt kellene figyelembe venni. Nem elég pusztán a népszámlálási adatok alapján egy nemzetiségi részarányt kikötni, a nemzetiségi lakosság abszolút létszámát is figyelembe kellene venni, továbbá fontos volna megvizsgálni, hogy van-e nemzetiségi oktatás, működnek-e nemzetiségi civil szervezetek, egyházak, önkormányzatok, van-e bármilyen megnyilvánulás az élő nemzetiségi kötődésnek, van-e igény a nemzetiségi öazonosság kinyilvánítására. Saját vizsgálataim szerint Magyarország 3154 önálló helysége valamint a jól elkülönülő helységrészek közül mintegy 600-700 nemzetiségi kötődésű településről beszélhetünk, ahol indokolt lehet hivatalos nemzetiségi nyelvű helységnév megállapítása.

Az adatbázisban szereplő nemzeti- és földrajzi neveket anyanyelvi, nemzetiségi, nyelvészeti szakértőkkel feltétlenül ellenőriztetni kell, hogy a helyi használatnak legmegfelelőbb, nyelvileg leghelyesebb, történetileg leghitelesebb névalak kerüljön kiválasztásra. Ennek a szabványosítási folyamatnak a végén következhet be a nemzetiségi nyelvű hivatalos földrajzi nevek megállapítása, ahogy azt a már hivatkozott kormányrendelet megfogalmazza.

Irodalomjegyzék

Andócsi János 2012. Az anyanyelv használatának jogi lehetőségei Horvátországban. In: Térvesztés és határtalanítás. A magyar nyelvpolitika 21. századi kihívásai. Nemzetpolitikai Könyvek 1. Nemzetpolitikai Kutatóintézet. Lucidus Kiadó, Budapest. pp. 271–287. <https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/2018/07/Tervsztes-es-hatartalanitas.pdf>, utolsó elérés: 2019. június 7.

- Andrássy György 2012. Lehet-e a magyar hivatalos nyelv egyes szomszédos államokban? A nemzetközi jog lehetőségei. In Terveztés és határtalanítás. A magyar nyelvpolitika 21. századi kihívásai. Nemzetpolitikai Könyvek 1. Nemzetpolitikai Kutatóintézet. Lucidus Kiadó, Budapest. pp. 80–100. <https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/2018/07/Terveztés-es-hatartalanitas.pdf>, utolsó elérés: 2019. június 7.
- Arató (Rosenberg) Mátyás 2013. A beás nyelvjárás kutatás előzetes tapasztalatai. In Arató Mátyás – Cséti Csapó Tibor (szerk.) Gypsy Studies – Cigány tanulmányok 30. Romológia „akkor és most” romológusok második szakmai konferenciája. Konferenciakötet. Pécsi Tudományegyetem BTK NTI Romológiai és Nevelésszociológiai Tanszék – Romológiai Kutatóközpont – Wlilocki Henrik Szakkollégium, Pécs. pp. 47–65.
- Balogh Lajos – Ördög Ferenc (szerk.) 1985. Komárom megye földrajzi nevei. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.
- Beregszászi Anikó – Csernicskó István – Ferenc Viktória 2014. Nyelvi jogaink és lehetőségeink. Útmutató és tájékoztató a nyelvtörvény gyakorlati alkalmazásához kárpátjai magyaroknak, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. <http://www.kji.hu/wp-content/uploads/2017/10/10-es-csatolmany.pdf>, utolsó elérés: 2019. június 7.
- Bundesgesetzblatt 2000. Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich. Ausgegeben am 21. Juni 2000. 170. Verordnung: Topographieverordnung-Burgenland http://mtatki.ogyk.hu/uploads/files/olvasoszoba/ogyk/jogtar/pdf/A_2000_170_Vp.pdf, utolsó elérés: 2019. június 7.
- Cartographia 2015. Schulatlas für die ungarndeutschen Nationalitätenschulen. Cartographia Tankönyvkiadó Kft., Budapest.
- Davidov, Dinko 1990. Spomenici Budimske eparhije. Prosveta, Beograd.
- Gyivicsán Anna – Krupa András 1997. A magyarországi szlovákok. Változó világ 16. Útmutató, Budapest. pp. 16–20.
- Gyivicsán Anna (szerk.) 1996. A magyarországi szlovákok népi kultúrájának atlasza. Szlovák Kutatóintézet, Békéscsaba.
- Hajdú Mihály (szerk.) 1982. A Csepel-sziget helynevei. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Hambuch Géza (szerk.) 1992. Deutscher Kalender 1993. Verband der Ungarndeutschen, Budapest. pp. 286–291.
- Karagić, Mijo (szerk.) – Mokuter, Ivan 1986. Naši radovi. Izdanje Demokratskog saveza Južnih Slavena u Mađarskoj. Budimpešta.
- Kemény István (szerk.) 2000. A magyarországi romák, Változó világ 31. Press Publica, Budapest. p. 35.
- Korm.rendelet 2007. 303/2007. (XI. 14.) Kormányrendelet a magyarországi hivatalos földrajzi nevek megállapításáról és nyilvántartásáról <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700303.kor>, utolsó elérés: 2019. június 7.
- Kozar-Mukić, Marija/Mukicsné Kozár Mária 1984. Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja – 20. stoletje, Slovensko Porabje / A szlovén etnikai terület néprajzi topográfiája – 20. század. Edvard Kardelj Egyetem Bölcsészettudományi Karának Tudományos Intézete – Savaria Múzeum, Ljubljana – Szombathely.
- KSH 1995. A Magyar Köztársaság helységnevtára 1995. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- KSH 2014. 2011. évi népszámlálás. 9. Nemzetiségi adatok. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest. http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_09_2011.pdf, utolsó elérés: 2019. június 13.
- KSH 2019. Magyarország Helységnevtára. A helységek – helységnevtáblára kiírt – nemzetiségi neveinek listája, Központi Statisztikai Hivatal. http://www.ksh.hu/apps/hntr.nemzetisegi?p_lang=HU, utolsó elérés: 2019. június 12.
- Kult. Min. 1978. Javaslat a nemzetiséglakta települések helységneveinek két-, illetve többnyelvű kiírására. Összeállította a Kulturális Minisztérium Nemzetiségi Osztálya. Kézirat. Budapest.
- Lábadi Károly 2003. Nyelvtörvények, nyelvi jogok Horvátországban. In Nádor Orsolya – Szarka László (szerk.): Nyelvi jogok, kisebbségek, nyelvpolitika Kelet-Közép-Európában, Akadémiai Kiadó, Budapest. pp. 176–189. http://adattar.adatbank.transindex.ro/tanulmany/11_Labadi_Karoly.htm, utolsó elérés: 2019. június 7.
- Lázár 1528. Tabula Hungariae. Lázár deák térképe. Ingolstadt. <https://lazarterkep.oszk.hu/hu>, utolsó elérés: 2019. június 12.
- Lexicon 1773. Magyarország helységeinek 1773-ban készült hivatalos összeírása. Reprint kiadás. Kiadja a magyar békeküldöttség 1920, Budapest. http://mtdportal.extra.hu/ADATBANK/Lexicon_lcorum.PDF, utolsó elérés: 2019. június 12.
- Mandić, Živko 2005. Hrvatska imena naseljenih mjesta u Mađarskoj. Folia onomastica croatica. Knjiga 14, Hrvatska Akadémia Znamosti i Umjetnosti, Zagreb. pp. 37–128.
- Mapire 2019. Mapire - Történelmi Térképek Online. Hungaricana Közgyűteményi portál. Arcanum Adatbázis Kft. <https://mapire.eu/hu/>, utolsó elérés: 2019. június 12.
- MNT 2012. A Magyar Nemzeti Tanács hivatalos nyelvhasználati stratégiája 2012–2017. p. 14. <http://www.mnt.org.rs/dokumentum/nyelvhasznalati-strategia-2012-2017>, utolsó elérés: 2019. június 7.
- Monit. oficial 2001. Monitorul oficial al României Anul XIII – Nr. 781 http://mtatki.ogyk.hu/uploads/files/olvasoszoba/ogyk/jogtar/pdf/HG_2001_1206.pdf, utolsó elérés: 2019. június 7.
- Müller Márta 2013. Bajor utcanévek egy magyarországi német településen. Névtani Értesítő 35. pp. 97–107.
- Nariad. vlády 1999. Nariadenie vlády Slovenskej republiky z 25. augusta 1999, ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20% obyvateľstva http://mtatki.ogyk.hu/uploads/files/olvasoszoba/ogyk/jogtar/pdf/SK_1999_221_Rend.pdf, utolsó elérés: 2019. június 7.
- Orsós Anna 2003. Beás-magyar kisszótár. Dávid Oktatói és Kiadói Bt., Kaposvár.
- Pesti János (szerk.) 1982. Baranya megye földrajzi nevei I–II. Baranya megyei Levéltár, Pécs.
- Pesty 1984. Pesty Frigyes kéziratos helynévtárából. Pest-Pilis-Solt vármege és kiegészítések. Pest megyei téka 6. Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattári Pesty Frigyes gyűjteményének 33. kötetéből közreadja Bognár András. Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtár, Szentendre. Elektronikus megjelenítés: NKÖEOK Szerkesztőség. 2007. https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/megyek/oroksege/Bacs_kiskun_megye/pages/Pest_pilis_solt/000_konyveszeti_adatok.htm, utolsó elérés: 2019. június 13.
- Petrusán György – Martyn Emília – Kozma Mihály 1999. A magyarországi románok. Változó világ 29. Press Publica, Budapest. p. 19.
- Regényi, Isabella – Scherer, Anton 1980. Donauschwäbisches Ortsnamenbuch. Arbeitskreis Donauschwäbischer Familienforscher, Darmstadt.
- Sasi Attila (szerk.) 2014. Die Deutschen in Ungarn, eine Landkarte mit den deutschen Ortsnamen / A magyarországi németek térképe. 3. Auflage/3. kiadás. Neue-Zeitung-Stiftung – Corvina, Budapest.
- Törvény 1898. 1898. évi IV. törvénycikk a község- és egyéb helynevekről. <https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=89800004.TV&targetdate=&printTitle=1898.+%C3%A9vi+IV.+t%C3%B6rv%C3%A9ny&refer=1000ev>, utolsó elérés: 2019. június 12.
- Uradni list 1991. Uradni list Republike Slovenije. Ljubljana, sobota 28. decembra 1991. <https://www.uradni-list.si/pdf/1991/Ur/u1991033.pdf>, utolsó elérés: 2019. június 7.
- Végh József – Ördög Ferenc – Papp László 1981. Tolna megye földrajzi nevei. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Weidlein, Johann 1980. Die Schwäbische Türkei. Ungarndeutsches Sozial- und Kulturwerk, München.
- Zákon 1994. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o označovaní obcí v jazyku národnostných menšín http://mtatki.ogyk.hu/uploads/files/olvasoszoba/ogyk/jogtar/pdf/SK_1994_191_Tv.pdf, utolsó elérés: 2019. június 7.
- Zsámboki Erdély 1566. Transilvania. Zsámboki János/Sambucus, Wien <https://maps.hungaricana.hu/hu/HTITerkeptar/714/>, utolsó elérés: 2019. június 12.
- Zsámboki Magyarország 1566. Hungariae Tanst. Descriptio nunc correcta ... Zsámboki János/Sambucus, Wien <https://maps.hungaricana.hu/hu/HTITerkeptar/351/>, utolsó elérés: 2019. június 12.

Sasi Attila
térképész

Lechner Tudásközpont
Térinformatikai Osztály
attila.sasi@lechnerkozpont.hu